

Mítt størsta ynski! At føroyingar halda náttúruna reina

— tí annars doyrt samfelag okkara

Tað kann koma tann dagur, tá føroyingar ikki longur kunnu liv-bjarga sær í Føroyum vegna dálking. Lat okkum nú beinanvegin taka um endan og skapa eitt reint umhvørvi. Vit hava enn møguleikar framum aðrar tjóðir, sum eru við at kóðna í egnum ruski, sigur Jørgen M. Olsen m.a. í samrøðuni í dag

Í seinasta parti tosaði Jørgen um havsins bøndur. Hvussuleiðis vit sum frøskmenn kunnu skapa eina nýggja vinnu: at heinta ymsan skeljafisk frá havbotninum. Her liggja stórir møguleikar

4. og seinasti partur

Orð og myndir: Jan Müller

Jørgen dylur ikki fyrri, at tað eisini eru trupulleikar knyttir at skeljadjórvinnu inni á firðinum. Skal skeljadjórvinnan á firðinum gerast ein áhaldandi vinna frammyvir, má yngulin fáa frið at vaksa seg stóran. Veruleikin er tann, at bara inni á teimum føroysku firðunum árliga kunnu veiðast túsundir av tonsum av ymskum skeljadýrum og serliga av gággu.

Tað fæst og doyggja túsundir av tonsum av virðismiklum skeljafiski ar um ár kring okkara strendur, har smábatar kunnu reka lönandi vinnu og fiska stórar nøgdir av ymskum skeljafiski. Sum nú er, er tað serliga aðan, sum dagliga etur stórar mongdir av gágguyngli.

— Vit mugu royna at halda aðuna niðri, hon má ikki sleppa at nørast meira. Aðan er friðaður fuglur og má tí ikki skjótast. Men tað ber til at venja hana til, at halda seg til avis plass.

Ta eg fiskaði sild og gággu, kundi tað tíðliga siggjast, at henni dæmði best at halda til serliga á teimum bestu gágguþlassunum. Fær hon friar ræsir, fara stórir æðuflokkar utlandi eftir botninum, og fer hon avstað við stórum mongdum av tí heilt smáa skeljadjórvanglinum, bæði gággu- og kræklingakelvinum.

Bangin

Jørgen visir í hesum sambandi á kanningar sínar á Vágfirði av sildini. Tað var heilt vónleyst at gera sildakannningar, tí æðuflokkar komu heilt inn á fjørðin. — Vit skutu tá einkult ávaringarskot, og hetta hjálpti eisini, tí tá fóru tær beinleiðis út undir Klyvarnar aftur, sum er teirra vanliga tilhaldsstað á Vágfirði, og skjótt legði eg tilmerkis, at tær kendu bátin og komu tí ikki í

nánd, har vit voru. Men tær voru ikki so bangnar fyrri øðrum bátum, tað kundi tíðliga siggjast.

Jørgen heldur fyrri, at sleppur aðan framvegis at nørast, sum hon hevur tey seinastu árin, vil hon skerja gágguþlaskapin munandi. Hann visir á, at bretar skjóta tjöldur, tí tey stjála skeljadjórin frá teimum. Teir siga seg missa túsundir av tonsum av hesum virðismikla skeljafiski, sum tjöldurini eta á hvorum ári.

Jørgen sigur viðari, at skal talan verða um skeljadjórvæiðu av tydingi, so má aðan ikki sleppa at nørast seg meira. Tí hon tekur so nøg av yngli, at stovnurin fer ikki at kunna halda til hetta í longdini.

Dálkingin — størsti vandin fyrri alt liv

Men tann størsti vandin liggur í dálkingini av okkara firðum.

Jørgen er bangin fyrri, at teir stóru møguleikarnir við fiskaaling av ymskum fiskasløgum kunnu koma at gleppa okkum av hondum, skjótari enn nakar tryr, um henda vandamikla dálking sleppur at halda fram enn nokur ár.

Tað, sum hendi við sildini vegna líkasælu, má ikki endurtaka seg við fiskaaling og skeljadjórvinnu vegna dálking.

— Eingin í heiminum hevur so góðar møguleikar við skeljadjórvinnu sum vit føroyingar. Vit hava eitt øki, sum er ríkt uppá alla føði, og tí hava vit sera stórar møguleikar fram um onnur lond, sum longu eru illa dálkaði.

Tað kann ikki undirstrikast nóg mikið, at tað, at halda okkara firðir friar fyrri dálking er av sera stórum tydingi fyrri alt liv, tí tað koma stórar mongdir av ymskum

yngli inn á firðirnar at liv-bjarga sær tá fyrstu torföru tíðina. Gerst hesin yngul sjúkur ella doyrt, vil tað skjótt fara at merkjast, eisini úti á landgrunninum.

Jørgen hevur fyrr vist á, hvussu dálkingin higartil hevur gjørt vart við seg.

— Fyrr iddi við ymskum yngli inni fyrri Sandinum. Tá vit vassaðu á Sandinum, fór ymskur yngul pilandi av stað fyrri hvørt fotafet, vit stigu. Tað var eisini so iðandi fult av álvdum, sum voru gjøgnumskygdur.

Nú er alt hetta liv burtur. Eisini nøgv taraslog, sum fyrr vuku heilt inni við land, eru burtur.

— Nei, latið náttúruna fáa frið, leggur Jørgen afturat. — Lat alt liv fáa frið. Lat allar skapningar fáa loyvi at liva.

Einki má oyðdreypast, hvussu nyttuleyst tað enn sær út. Skjótt tú týnir eitt líð av føðiketuni, so kann hetta verða til miklan skaða. Tað er sum at fortøya eitt skip við sterkari ketu, men er eitt líð í miðjuni veikt, tá kann skjótt vandi verða á ferð.

— Einkin er skapt til einkis.

— Alt hevur sína meining, sjálvt ulkurnar inni við brúgvannar, sum vit ikki vilja víta av. Tær eru ruskspannir. Ulkurnar skapa ruskið um til organiskt evni, sum aðrir skapningar og groði fáa gagn av.

Jørgen nevnr tey mongu ymsku sløgin av sandormi og fjørumaðki.

Hesir havsins húskallar, sum nátt og dag velja á í havbotninum, so øll groði skal trívast av teimum tøðum, sum teir umskapa burtur úr tí nógva ruskinum, sum liggur og sløðist á havbotninum.

Fjørumaðkurin

Fjørumaðkurin er eisini ein av teimum livandi skap-

Í dag prenta vit seinasta part av samrøðuni við granskaran og náttúrufrøðingin, Jørgen M. Olsen í Vági. Í hesum partinum tosar hann um aðuna, sum er ein stór hótan móti aling og skeljadjórvæiðu, um dálkingina av okkara firðum, sum kann hava álvarsligar fylgjur fyrri samfelagið, um fjørumaðkin, ið Jørgen hevur gjørt nógvar kanningar av, um turleggging av áum og, um sítt størsta ynski.

Tíðindablaðið Sosialurin ynskir við hesum Jørgeni M. Olsen góða eydnuna við næstu bókum hansara, sum vit vóna gerast veruleiki innan alt ov langa tíð.

Jørgen Olsen: — Mitt størsta ynski er at geva út, tað eg havi gjørt av kanninum. Síðani at føroyingar halda náttúruna reina

Vit kunnu lata øðrum tjóðum reinar delikatessur, varðveita vit reina umhvørvið, heldur Jørgen Olsen. Myndin er frá Salmo í Kaldbakfirði

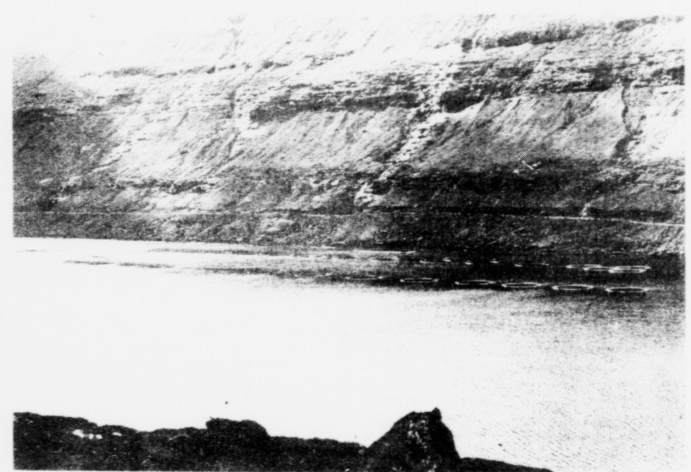
ingum, sum Jørgen hevur gjørt nøgv við at kanna.

Hann hevur sum fyrsti maður í heiminum klára at fáa hann at rygna í fangili. Tað eydnaðist eisini við hjálp frá soninum Ola Emil at finna

aftur átjan av hesum dust-smáu larvum í sandinum í akvariumum eftir triggjar vikurs áhaldandi arbeiði. Tað eydnaðist eisini honum at varðveita tær turkaðar og vacuumpakkaðar inni millum

tvey lög av gjøgnumskygdum tape, so tær altíð kunnu takast fram og leggjast undir eitt mikroskop, har tíðliga kann siggjast, hvussu tær siggja út.

Hesar larvur eru tær ein-

Tað, sum hendir við sildini vegna líkasælu, má ikki endurtaka seg við fiskaaling og skeljadjórvinnu vegna dálking, sigur Jørgen